

Stappenplan voor scholen - route 2

Exameninstrumenten zelf contrueren? Het stappenplan voor route 2 wijst scholen de weg.

Route 2 gaat over zelf valide exameninstrumenten construeren:

Uit route 2 kunnen 3 soorten valide exameninstrumenten voortkomen:

1. valide exameninstrumenten met vaste examenopdrachten
2. valide exameninstrumenten met examenopdrachten + instructie voor scholen om zelf opdrachten (deels) te vervangen.
3. valide exameninstrumenten waarbij op basis van bewijsstukken verzameld in het onderwijsproces een besluit genomen wordt.

Als scholen in route 2 zelf valide exameninstrumenten construeren, volgen zij de afspraken in route 2. In dit document is beschreven wat de afspraken zijn en wordt aan de hand van een aantal stappen toegelicht waar een school in route 2 aan moet voldoen. Het gaat over de totstandkoming van zowel exameninstrumenten voor beroepsgerichte instellingsexamens voor kwalificaties, examens voor keuzedelen waar een certificaat aan verbonden is en generieke instellingsexamens¹. Alleen wanneer alle stappen in dit document worden gevolgd, kan een school komen tot een valide exameninstrument in route 2.

Toelichting gebruik stappenplan

De afspraken binnen route 2 hebben betrekking op zowel het proces van construeren en vaststellen als op de inhoud van het exameninstrument, het product. Daarbij geldt dat een deel van de afspraken schoolbreed ingevuld kan worden en een deel van de afspraken specifiek per exameninstrument invulling krijgt. Dit is mede afhankelijk van de wijze waarop een mbo-school het constructieproces heeft ingericht. Scholen bepalen zelf hoe zij de stappen organiseren binnen de school. De inhoud 'het wat' van de stappen moet geborgd zijn. Scholen onderbouwen de gemaakte keuze in een verantwoordingsdocument.

De stappen

Stap 1: Borg collectieve afspraken route 2

Stap 2: Controleer producteisen norm voor valide exameninstrumenten

Stap 3: Verantwoorden valide exameninstrumenten binnen route 2

¹ Ze zijn niet van toepassing op de centrale examens, examens voor keuzedelen waaraan geen certificaat is verbonden en de verplichte externe examinering van beroepsvereisten.

Stap 1 - Borg collectieve afspraken route 2

Wanneer wordt gekozen om binnen route 2 exameninstrumenten te construeren, moet zijn geborgd dat de school volgens de collectieve afspraken voor het construeren en vaststellen van exameninstrumenten (juni 2016)² werkt. De afspraken worden geoperationaliseerd met de proces- en organisatie-eisen uit de norm als referentiekader³. Om aan te tonen dat er sprake is van borging, verantwoordt de school zich over de wijze waarop dit is gebeurd. Deze verantwoording kan voor de school of per (cluster) van opleiding(en) worden vastgelegd. Dit is afhankelijk van het niveau waarop de school de afspraken maakt. Scholen dienen zich over onderstaande punten in de tabel te verantwoorden, dat kan in een apart document of bijvoorbeeld in het handboek examinering en/of examenverslag.

Checklist borging collectieve afspraken

| Zijn de collectieve afspraken geborgd in het proces van examinering? | |
|--|--|
| 1 | Wettelijke kaders, kwalificatiedossier en standaarden zijn het uitgangspunt geweest bij de constructie van het exameninstrument. |
| 2 | Scholen en bedrijfsleven zijn aantoonbaar betrokken (betrokkenheid bedrijfsleven is n.v.t. voor generieke eisen). |
| 3 | Onafhankelijkheid tussen het proces van constructie en vaststelling is gewaarborgd. |
| 4 | Er is systematisch en volgens vastgestelde processen gewerkt. |
| 5 | Constructeurs en vaststellers hebben inhoudelijke expertise en handelen professioneel. |
| 6 | Constructeurs en vaststellers zijn aantoonbaar deskundig conform de Examentaken mbo. |

In het [document](#) met de collectieve afspraken voor het construeren en vaststellen van exameninstrumenten (2022) vind je toelichting op de bovenstaande punten.

Stap 2: Controleer producteisen

Controleer of het exameninstrument voldoet aan de producteisen uit de norm voor valide exameninstrumenten. Mbo-scholen hebben met elkaar afgesproken dat zij alle criteria van de producteisen volgen. Om aan te tonen dat dit geborgd is, verantwoordt de school zich hierover. Deze verantwoording wordt op het niveau van elk afzonderlijk exameninstrument vastgelegd. Er is een 1 op 1 relatie te leggen met de producteisen uit de norm. De school kan hierbij gebruikmaken van de vaststellingslijst examens van het Kennispunt Onderwijs & Examinering⁴.

² De proces- en organisatie-eisen uit de norm voor valide exameninstrumenten worden als referentie gebruikt voor de operationalisering van de collectieve afspraken.

³ Dit staat gelijk aan de verplichting die de examenleveranciers hebben als zij gecertificeerd willen worden voor route 1. Ook de examenleveranciers moeten aantonen dat zij voldoen aan de proces en organisatie-eisen uit de norm voor valide exameninstrumenten.

⁴ Vaststellingslijst examens van het Kennispunt Onderwijs & Examinering.

Stap 3: Verantwoorden valide exameninstrumenten binnen route 2

Scholen onderbouwen zelf op welke wijze zij voldoen aan de collectieve afspraken (stap 1) én de productnorm (stap 2) en leggen dit vast in een verantwoordingsdocument.

Voor het verantwoorden van de productnorm is de volgende informatie noodzakelijk voor een complete onderbouwing:

- Examenplan (of een vergelijkbaar document voor vaststelling dekkingseisen)
Indien wordt gekozen voor representatieve examinering⁵: moet een verantwoordingsdocument over de gemaakte keuzes in het exameninstrument aanwezig zijn.
- Examenmatrijs (of vergelijkbare verantwoordingstabel)
- Examenopdracht (indien beschikbaar)
- Instructie en achtergrondinformatie voor student
- Instructie en achtergrondinformatie voor examinerator/beoordelaar
- Instructie en achtergrondinformatie voor evt. andere betrokkenen
- Beoordelingsinstrument⁶
- Cesuur (voor deel- en eindwaardering)
- Afnamecondities (met daarbij toegestane hulpmiddelen bij het examen)
- Examenduur

Daarnaast moeten de vaste gegevens per exameninstrument beschreven zijn:

- Naam kwalificatie/crebo('s)⁷ (+versie)
- Naam/code/versienummer van het examen
- Examenvorm
- Naam constructeur
- Informatie over het type examen:
 - zonder examenopdracht/referentieopdracht (dit kan niet leiden tot een valide exameninstrument)
 - met een vaste examenopdracht
 - met een examenopdracht + instructie om opdrachten te vervangen.
 - waarbij de examenopdracht volgens instructie vervangen is en voorligt voor validering.

⁵ Zie toelichting op representatief examineren in de producteisen van de norm voor valide exameninstrumenten op www.onderwijsexamenring.nl.

⁶ Zoals toegelicht in de producteisen van de norm voor valide exameninstrument, waaronder beoordelingsvoorschrift en beoordelingsmodel scoremodel.

⁷ Wanneer instellingsexamens geconstrueerd zijn voor generieke eisen Nederlands/Engels, kan 1 examen voor meer crebo's van toepassing zijn. Als dat het geval is, vul dat dan in.